

## OBLJETNICE

## Mila si nam ti jedina

150. obljetnica hrvatske himne »Lijepa naša domovino«

Pred 150 godina ispjevao je hrvatski pjesnik Antun Mihanović pjesmu »Hrvatska domovina« i iste 1835. godine, 14. ožujka, objavio je u desetom broju zagrebačkih novina »Danicza Horvatzka, Slavonzka y Dalmatinzka«.

— U ovoj rodoljubnoj pjesmi, koja je postala hrvatskom himnom, Antun Mihanović opisuje ljepotu svoje zemlje u kojoj se rodio, njezine pejzaže, ljude i ideje po kojima i za koje žive posebno naglašavajući kako je »Hrvatska domovina« stara i bogata svojom poviješću, kao i izuzetno lijepa darovima prirode — rijekama, dolinama i planinama, zbog čega je u svim hrvatskim ljudima osobito mila i draga. Pjesnik u svojim stihovima opisuje obične ljude, seljake i kmetove, njihov mukotran, ali i čestan težački rad, koji uz svu težinu zrači poezijom. (Pri tom valja napomenuti da Mihanovićeve »Hrvatska domovina« nastaje još u doba kmetstva u Hrvatskoj jer je ono ukinuto tek 25. travnja 1848. godine, proglasom hrvatskog bana Josipa Jelačića.)

Mihanović u svojoj pjesmi donosi niz slika i prizora iz života pojedinih hrvatskih krajeva, a te je slike i prizore gradio na karakterističnim motivima narodnog života, kao što su: svirka i kolo, hrabrost i odanost Hrvata u borbi za slobodu, sreću i napredak domovine. Pjesnik je u svojim stihovima odao i priznanje brojnim hrvatskim rodoljubima i žrtvama za slobodu.

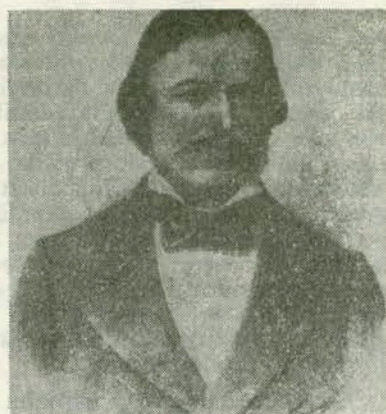
Vrhunac njegova rodoljublja javlja se u sedmoj, posljednjoj kitici u kojoj je izražena vječna ljubav Hrvata prema rodnoj grudi i svome rodu, što napose potvrđuju stihovi:

Jer »svog doma Hrvat ljubi,  
Dok mu njive sunce grije,  
Dok mu hrastje bura vije,  
Dok mu mrtve grob sakrije,  
Dok mu živo srce bije!«

U ovoj pjesmi — nad pjesmama — koju je hrvatski književni povjesničar Antun Barac u svojoj Hrvatskoj književnosti nazvao »Simfonijom« — nalazi se sve što su Ilirci iznosili kao oznake svoga domoljubnog i kulturnog rada«.

Zanimljivo je da je Mihanović kao rođeni kajkavac svoju »Hrvatsku domovinu« ispjevao u štokavskom narječju objavivši je u novom pravopisu. Ovim svojim činom potvrdio je da i on stupa u redove mladih Iliraca koji se bore za narodnu stvar protiv tuđinskog jarma na svim poljima kulturnog, javnog i ekonomskog života.

Antun Mihanović rodio se u Zagrebu 10. lipnja 1796. Kao mladi student i aktivan preporoditelj



Antun Mihanović

izdaje 1815. u Beču svoju knjižicu *Reč domovini od hasnovitosti pisanja vu domorodnem jeziku*. Sadržajem iz ove knjižice želio je prikazati da Hrvati samo na svojem materinskom jeziku mogu razumljivo kazati što misle i žele, što osjećaju spram tuđinaca, a to znači da se u javni život umjesto njemačkog, mađarskog i latinskog mora uvesti narodni hrvatski jezik. 1818. nalazimo ga u Padovi gdje izdaje svoj proglas »Znanostih i narodnoga jezika prijateljem« u kojem pokušava zainteresirati ondašnju hrvatsku kulturnu i ostalu javnost za Gundulićevo književno djelo *Osman*.

Kao političar proputovao je mnoge zemlje i proširio svoje vidike o kulturnim i znanstvenim dostignućima balkanskih i drugih naroda. Godine 1843. otkrio je na Svetoj Gori *Zografsko evanđelje* jedinstven ćirilski rukopis iz 13—15. stoljeća, kasnije nazvano Mihanovićevo evanđelje. Napisao je desetak pjesama iz kojih zrači ljubav i odanost spram rodne grude. Njegove pjesme objavljivala je *Danica ilirska* i beogradski almanah *Uranija*. Besmrtnu slavu stekao je svojom »Hrvatskom domovinom« — za kojom je čeznuo i koju je trajno u srcu nosio na svim svojim dugogodišnjim diplomatskim putovanjima. Kad se umorio došao je u tu svoju domovinu da u njoj zaklopi »trudne oči«. Nastanio se u Novim Dvorima kod Klanjca i u njedrima domovine i one ljepote koju je tako divno opjevao, on umire 14. studenog 1861. godine.

Njegovim imenom kiti se jedna od najljepših zagrebačkih ulica koja se proteže od trga Kralja Tomislava, uz Botanički vrt do Runjaninove ulice. U spomen i čast »Lijepa naše«, nedaleko Klanjca u Zelenjaku, u romantičnoj dolini riječice Sutle okruženoj zelenim brežuljcima na čijim se vrhovima uzdižu — stare slave djedovina — ruševine srednjovjekovnih utvrđenih gradova, postavljen je visoki kameni stup — spomenik »Lijepoj našoj...«

Boraveći u ovoj raspjevanoj dolini, ne možemo se oteti pomisli da pjesnik Antun Mihanović nije slučajno započeo svoju Hrvatsku domovinu s riječima — Lijepa naša domovino! —

1846. godine je graničarski kadet i glazbenik Josip Runjanin u davorijskom zanosu — ishitrio — napjev Hrvatskoj domovini i u društvu ilirskih rodoljuba pjevao u Glini, gdje je u to doba bio na dužnosti. Ovaj napjev svidio se mnogim ondašnjim glazbenicima i bio je obrađivan za razne zborove. Popijevka »Hrvatska domovina« bila je objavljena 1862. u *Sbirci različitih četveropje-*

vah mužkoga sbara. Ovako dostupna široj hrvatskoj kulturnoj javnosti pjevala se sve češće pod naslovom »Lijepa naša domovino« diljem Hrvatske, osobito prigodom svečanih zgoda i tako je sve više dobivala značenje narodne himne. To je i postala 1891. prigodom velike izložbe »Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva«, održane u Zagrebu. Tom prilikom je uz ostale kulturne nastupe bilo i javno natjecanje za službenu hrvatsku himnu. Izvođenje »Lijepa naša« prihvatili su svi prisutni burnim pljeskanjem i s oduševljenjem, a službeni žiri je samo potvrdio volju naroda, proglasivši »Lijepu našu domovinu« za prvu i jedinu hrvatsku narodnu himnu.

Svakako da je tom uspjehu pridonio i skladatelj Josip Runjanin. Rodio se u Vinkovcima 1821.

godine, a kao 25-godišnjak ishitruje napjev koji je odmah započeo svoj nezaustavni put do napjeva narodne himne. O njemu je 1893. godine Franjo Šaver Kuhač, hrvatski etnomuzikolog i povjesničar glazbe zabilježio: Josip Runjanin bio je oduševljen hrvatski patriota, te je svoju hrvatsku otačbinu svim žarom svoje plemenite duše ljubio, a svakom sgodom odrješito, zastupao načelo, da svatko, koji se u ovoj hrvatskoj zemlji rodio, imade hrvatsko ime častiti i prema svojim umnim darovima po mogućnosti isto proslaviti!

Josip Runjanin je bio vojnik čitav život i kao potpukovnik bio je umirovljen i umro u Novom Sadu 2. veljače 1878. godine. I njemu se grad Zagreb odužio imenovavši mu ulicu koja se nadovezuje na Mihanovićevu.

Miroslav VUK

## IN MEMORIAM

### Armando Renzi

(Rim, 1915 — Rim, 1985)

U Rimu je u 70. godini života umro talijanski pijanist, orguljaš, skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog Armando Renzi. Potječe iz talijanske glazbeničke obitelji Renzi čiji su najpoznatiji predstavnici bili Remigio, Luigi i naš Armando.

Remigio Renzi (1857—1938), stric Armanda, orguljaš u rimskim crkvama i bazilikama: Chiesa del Sudario, Lateranska bazilika i bazilika sv. Petra, u kojoj je najduže ostao. Na rimskom konzervatoriju poučavao je preko 40 godina orgulje a nastupao je i izvan Italije. Bio je suradnik i glazbeni direktor za pogrebne svečanosti talijanske kraljevske obitelji. Skladao je uglavnom crkvenu glazbu.

Luigi Renzi (1899— ), glazbu je učio kod strica Remigia i Dobicia. Bio je orguljaš, direktor orkestra i pijanist. Sklada pretežno crkvenu glazbu i glazbu za komorni orkestar.

ARMANDO RENZI najpoznatiji je član obitelji Renzi. Glazbu je studirao kod A. Bustinija, F. Germanija, A. Caselle, I. Pizzettija i B. Molinarija — velikih talijanskih glazbenika između dva rata. Pokojni maestro najprije je duže vremena nastupao po Italiji i inozemstvu kao pijanist. Od 1935. do 1942. bio je orguljaš talijanskog kraljevskog dvora, zatim je preuzeo dužnost prvog orguljaša u bazilici sv. Petra — dakle dvije najuglednije službe u karijeri talijanskog orguljaša. Od 1955. do 1965. na konzervatoriju *Santa Cecilia* predavao je glasovir, a od 1960. vodio je zbor vatikanske bazilike *Cappella Giulia*. (*Cappella Sistina* pjeva na papinskim funkcijama a *Cappella Giulia* na svim ostalim funkcijama.) Od 1965. do smrti predavao je harmoniju, kontrapunkt, fugu, kompoziciju i *musica d'insieme* na Papinskom glazbenom institutu.

Već zarana počeo je i skladati; opus mu je vrlo bogat djelima raznolikih žanrova: za glasovir,

za orgulje, za komorne sastave, za orkestar, nekoliko opera, scenske intermezze, oratorije, kantate i brojna djela duhovne glazbe.

Bio je vjernik, čovjek gotovo svakodnevne piječnosti i preko glazbe vezan uz Crkvu. Svoju vjeru i vjernost Crkvi izrazio je i vrlo uspješnim oratorijem *Sanctam per saecula*. Život ga zaista nije šteditio, bilo kroz neprilike obiteljskog života bilo kroz rad u raznim glazbenim ustanovama, građanskim i crkvenim. (Moglo bi se reći da su ga upravo te obiteljske neprilike i prilike oko prestanka rada u Cappella Giulia konačno i shrvale, njega stasom velika, dobra izgleda i optimistu uvijek spremna na šalu na svoj ili tuđ račun).

Naši studenti Papinskog glazbenog instituta rado ga se sjećaju: gotovo sa svima bio je prijateljski živo povezan. Brojnim dolaskom naših studenata na Institut pokojni maestro je bolje upoznao Hrvate i hrvatsku glazbu. Na više zavodskih koncerata uvrstio je i neka djela hrvatske pijanističke i orguljaške literature, a na božićnim koncertima sam je dirigirao ili pratio dirigiranje studenata u izvođenju hrvatskih božićnih pjesama.

I naš časopis *Sveta Cecilija* zahvaljuje mu za seriju članaka iz problematike pokoncilske liturgijske glazbe.

Pokojni maestro Armando Renzi bio je kompletni glazbeni umjetnik: odličan pijanist, odličan orguljaš, dirigent, strogi profesor temeljnih glazbenih predmeta, glazbenik zapanjujuće apsolutna sluha, pisac brojnih kraćih glazbenih osvrta i nadalje skladatelj skladbi različitih glazbenih formi i različitih nadahnuća.

Nekoliko hrvatskih studenata, a posebno pisac ovog priloga, s ovim recima zahvaljuju pokojnom maestru Renziju.

Petar Zdravko BLAJIĆ